

DAT LIJKT ME EEN GOED PLAN!

Adviezen van leerlingen van groep 6A en 6B met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning op de basisschool.

Een basisschool | groep 6A en 6B
Opdrachtgever: E. Post

Krista Endema

Pedagogische Academie | Hanzehogeschool Groningen
Datum: 29-1-2020

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd op de basisschool. Het onderzoek heeft zich afgespeeld in groep 6A en 6B. Op de basisschool werken leerlingen vanaf halverwege groep 5 met een weekplanning. Vanuit de school heeft het werken met de weekplanning als doel om zelfstandigheid van leerlingen te bevorderen en regie te geven over het eigen leerproces. Vanuit leerkrachten en directie komt echter naar voren dat leerlingen niet werken met de weekplanning zoals gewenst wordt. Leerlingen tonen niet voldoende zelfstandigheid en motivatie in het werken met de weekplanning. In dit onderzoek is onderzocht wat de leerlingen stimuleert om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven.

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag is er ten eerste literatuuronderzoek gedaan naar de essentie van een weekplanning, welke vaardigheden belangrijk zijn bij het werken met een weekplanning en wat een goede weekplanning maakt. Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat motivatie en plannen belangrijke constructen zijn met betrekking tot het werken met een weekplanning. De constructen zijn vervolgens geoperationaliseerd in verschillende deelaspecten. De deelaspecten van motivatie zijn de basisbehoeften (autonomie, betrokkenheid en competentie). Het construct plannen heeft betrekking op leren plannen. Uit de theorie zijn enkele adviezen voor kwaliteitseisen voor de weekplanning gehaald, verdeeld in inhoud, didactiek en vormgeving.

Aan de hand van de theorie zijn vragenlijsten opgesteld. Een vragenlijst is afgenomen bij leerkrachten, om te achterhalen hoe het werken met de weekplanning vormgegeven wordt. Een andere vragenlijst is afgenomen bij de leerlingen, waardoor achterhaald is in hoeverre het werken met de weekplanning aansluit op de basisbehoeften en in hoeverre ze leren plannen. Leerlingen hebben ook adviezen aangedragen met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning. Vier interviews hebben plaatsgevonden, waarin dieper ingegaan is op het werken met de weekplanning en eventuele adviezen. Uit de vragenlijsten en interviews is gebleken dat een aantal leerlingen niks zou veranderen aan hoe er gewerkt wordt met de weekplanning. Adviezen van leerlingen met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning hebben voornamelijk te maken met de inhoud, en daarmee de betrokkenheid van leerlingen ten opzichte van bepaalde taken. Met de weekplanning wordt aangesloten op de basisbehoeften van leerlingen en de meeste leerlingen zijn gemotiveerd om te werken met de weekplanning. Echter, sommige leerlingen zouden baat hebben bij meer autonomie. Leerlingen behoeven richting in het werken met de weekplanning en die wordt hen ook geboden. Leerlingen geven niet aan dat ze meer richting of ruimte behoeven dan nu geboden wordt. De leerlingen voelen zich competent in het zelfstandig invullen en naleven van de planning. Hier geldt echter wel dat leerlingen zichzelf mogelijk overschatten. Leerlingen moeten leren plannen, ze leren dit niet uit zichzelf. Het zou invloed hebben als leerlingen meer hulp krijgen met plannen, of met andere woorden dat er ruggeleuning geboden wordt. Om leerlingen te leren plannen wordt aangeraden om structurele evaluaties vaker te laten plaatsvinden. Op basis van de resultaten wordt geconcludeerd dat de leerlingen van groep 6 gemotiveerd en zelfstandig werken met de weekplanning.

Om een representatiever beeld te krijgen van wat leerlingen stimuleert om te werken met de weekplanning, wordt aanbevolen om het onderzoek uit te voeren bij leerlingen van andere groepen. Het wordt ook aangeraden om de gebruikte meetinstrumenten aan te passen. Vragen zouden toegevoegd kunnen worden die betrekking hebben op strategieën die gebruikt worden tijdens het invullen en naleven van de weekplanning. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de competentie van leerlingen op het gebied van plannen in de praktijk. Ten slotte wordt aangeraden om rekening te houden met de validiteit en betrouwbaarheid van de resultaten van dit onderzoek. Ondanks de restricties, is de bruikbaarheid van het onderzoek hoog.

Inhoudsopgave

1.	Introductie.....	4
1.1	Gegevens van de school.....	4
1.2	Aanleiding van het onderzoek.....	4
1.3	Probleemstelling.....	4
1.4	Theoretisch kader	5
1.5	Onderzoeksvraag en verwachtingen	7
2.	Methode.....	9
2.1	Dataverzameling.....	9
2.2	Onderzoeksgroep.....	9
2.3	Operationalisaties.....	10
2.4	Procedure afname meetinstrumenten.....	10
2.5	Data-analyse	11
2.6	Betrouwbaarheid en validiteit.....	11
3.	Resultaten	13
3.1	Vragenlijst leerlingen	13
4.	Conclusie	19
5.	Discussie en aanbevelingen	21
5.1	Discussie.....	21
5.2	Aanbevelingen	23
6.	Literatuurlijst.....	24
7.	Bijlagen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1	Vragenlijst leerlingen (leeg)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.2	Interview leerling	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.3	Vragenlijst leerkrachten (leeg).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.4	Data-matrix vragenlijst leerlingen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.5	Data-matrix vragenlijst leerkrachten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.6	Samenvatting interview 1.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.7	Samenvatting interview 2.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.8	Samenvatting interview 3.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.9	Samenvatting interview 4.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.10	Interview: verdeling in fragmenten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.11	Interview: analyse	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.12	Vragenlijst leerlingen: gemiddelde en standaarddeviatie gesloten vragen ..	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Introductie

1.1 Gegevens van de school

Het onderzoek vindt plaats op de basisschool. Het kindcentrum biedt opvang en onderwijs aan kinderen van 0 tot en met 13 jaar oud. Er gaan ongeveer 400 leerlingen naar het kindcentrum. Het betreft een openbare school in de wijk Kloosterveen. De school staat in het centrum van de nieuwbouwwijk, de Kloosterveste. Het grootste gedeelte van de populatie in Kloosterveen is autochtoon (87,7%) en er is een laag percentage huishoudens onder of rond het sociaal minimum in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde: 3% in Kloosterveen in vergelijking met 7% gemiddeld in Nederland (Allecijfers.nl, z.d.).

1.2 Aanleiding van het onderzoek

In 2019 werd er door studenten van de Schoolleidersopleiding een visitatieverslag geschreven over in hoeverre de leerlijn zelfstandig werken geborgd was in de groepen op de basisschool. In het onderzoek werd onder andere nagegaan hoe de weekplanning ingezet werd en hoe leerlingen het werken met de weekplanning beoordeelden. Halverwege groep 5 leren de leerlingen werken met een weekplanning en ze werken daar mee tot en met groep 8. Het inzetten van de weekplanning heeft als doel de zelfstandigheid van leerlingen te bevorderen en regie te geven over het eigen leerproces. Volgens de directie leren leerlingen plannen door de stof zelfstandig te verwerken, en dit maakt deel uit van het zelfstandig werken. In het onderzoek van 2019 kwam naar voren dat leerlingen het doel van de weekplanning niet konden benoemen. Ook gaven leerlingen aan dat ze keuzewerk niet ervaarden als een keuze, maar als een verplicht onderdeel. In sommige groepen stond er geen keuzewerk op de weekplanning.

Het visitatieverslag is een mooie aanleiding voor mijn onderzoek. Het probleem op de basisschool blijkt te zijn dat leerlingen niet met de weekplanning aan de slag gaan zoals de bedoeling is, volgens directe en leerkrachten. De adjunct-directeur heeft verteld dat er meerdere leerkrachten hebben aangegeven dat leerlingen niet zelfstandig met de weekplanning werken. Leerlingen moeten steeds bijgestuurd worden om de weekplanning goed in te vullen en bij te houden. Leerkrachten sturen de leerlingen hierdoor meer dan gewenst wordt. Ook hebben leerkrachten aangegeven dat ze leerlingen weinig gemotiveerd vinden overkomen, met betrekking tot het werken met de weekplanning. Vanuit de school heeft de directie aangedragen dat het interessant is om te onderzoeken wat leerlingen voor concrete feedback kunnen geven over de weekplanning.

1.3 Probleemstelling

Op de basisschool wordt de weekplanning ingezet met als doel om zelfstandigheid van leerlingen te bevorderen. De leerlingen leren plannen, door de stof zelfstandig te verwerken, volgens de directie. Het beoogde doel wordt niet bereikt volgens de directie en enkele leerkrachten, die dat hebben aangekaart bij de directie. Dat het beoogde doel niet bereikt wordt kan vele verschillende oorzaken hebben. In dit onderzoek wordt vanuit de leerlingen van groep 6 onderzocht wat hen stimuleert om zelfstandig en gemotiveerd met de weekplanning aan de slag te gaan.

Hoofdvraag: Wat stimuleert de leerlingen van groep 6 van de basisschool om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven?

Onderzoeksdoel. Het doel van het onderzoek is om uit te zoeken wat leerlingen stimuleert om zelfstandig te werken met de weekplanning. Om dit doel te bereiken is in de literatuur gezocht naar theorie betreffende weekplanningen. Leerlingen zijn bevraagd over hoe het werken met de weekplanning vormgegeven wordt en leerlingen geven adviezen over het aanpassen van de weekplanning. De resultaten van dit onderzoek geven aan wat leerlingen stimuleert om zelfstandig te werken met de weekplanning. Vanuit het visitatieverslag in 2019 werd aangeraden om opnieuw een werkgroep zelfstandig werken in te stellen. De resultaten van het huidige onderzoek kunnen meegenomen worden als advies voor het aanpassen van de weekplanning, omdat het aangeeft wat leerlingen van groep 6 stimuleert om te werken met de weekplanning.

1.4 Theoretisch kader

Een maatschappelijk doel van het Nederlandse onderwijs is het ontwikkelen van de zelfstandigheid van leerlingen (Dekkers & Meijnen, 2003). Zelfstandig houdt in dat een leerling op zichzelf een leerdoel kan bereiken. Leerlingen moeten hiervoor leren leren. Op de basisschool wordt gewerkt met een leerlijn zelfstandig werken. De zelfstandigheid van leerlingen op de basisschool wordt onder andere gestimuleerd door het gebruik van een weekplanning. Oorspronkelijk komt de weektaak uit het Daltononderwijs. Vanuit de Dalton visie heeft een weektaak als doel om leerlingen te leren hun leerproces zelf te organiseren en om leerlingen om te laten gaan met uitgestelde aandacht (Wij-leren, 2019). In de literatuur wordt nagegaan waar aan voldaan moet worden voordat leerlingen kunnen leren en welke adviezen er zijn met betrekking tot de weekplanning.

Basisbehoeften. Om kwalitatief goed gemotiveerd te zijn, je goed in je vel te voelen en om goede prestaties te kunnen neerzetten is het van belang dat er aan drie basisbehoeften voldaan wordt. Volgens de zelfdeterminatie-theorie (ZDT) zijn de basisbehoeften autonomie, betrokkenheid en competentie (Deci & Ryan, 2000). Autonomie omvat dat de persoon het gevoel heeft controle te hebben over eigen denken en handelen. Autonomie wordt ervaren wanneer iemand zelf een taak mag kiezen, maar ook wanneer degene de waarde inziet van een taak. Betrokkenheid verwijst naar de relaties met anderen. Er is behoefte naar het ervaren van een goede sfeer, het gevoel dat anderen om je geven en dat jij deze anderen ook belangrijk vindt. De behoefte aan competentie betreft het gevoel van bekwaamheid. Je wil je talenten gebruiken en deze verder ontwikkelen, waardoor je een effect kan hebben op de wereld. Bevrediging van één of twee basisbehoeften is niet voldoende om het optimale niveau van functioneren te bereiken (Deci & Ryan, 2000).

Motivat. Om de weekplanning in te vullen en de taken op de weekplanning te maken, is motivatie vanuit de leerling nodig (Röhner & Wenke, 2002). Kwalitatief goede motivatie houdt in dat leerlingen autonoom gemotiveerd zijn, wat gekenmerkt wordt door willen leren. Naast autonome motivatie bestaat er gecontroleerde motivatie (Deci & Ryan, 2000). In figuur 1 wordt het spectrum weergegeven van gecontroleerde naar autonome motivatie.

Figuur 1. Zelfdeterminatiecontinuüm van gecontroleerde naar autonome motivatie (Van den Broek, Vansteenkiste, De Witte, Lens & Andriessen, 2009).

Externe regulatie en geïntrojecteerde regulatie zijn vormen van gecontroleerde motivatie. Bij externe regulatie is de drijfveer een verplichting die van buitenaf wordt opgelegd (Vansteenkiste, Soenens, Sierens & Lens, 2005). Bij introjectie zet de leerling zichzelf onder druk, omdat diegene tegemoet wil komen aan een interne verplichting. Intrinsieke motivatie, geïntegreerde regulatie en geïdentificeerde regulatie zijn vormen van autonome motivatie. Er is sprake van identificatie wanneer de persoon de zinvolheid van de taak inziet, en de taak aansluit bij eigen doelen en waarden. Bij integratie integreert een leerling de identificatie met andere aspecten van de eigen waarden en identiteit. Intrinsieke motivatie vindt plaats wanneer een taak op zich interessant gevonden wordt (Vansteenkiste et al., 2005). Bij autonome motivatie is er een hoge beleving van autonomie, betrokkenheid en competentie.

Weekplanning. De invulling van weekplanningen wordt verschillend vormgegeven op reguliere basisscholen, maar wat wel overeenkomt is dat het werken met de weekplanning ingezet wordt om leerlingen meer zelfsturend te laten leren (wij-leren, 2019). Het voldoen aan de basisbehoeften is belangrijk voor het ontwikkelen van de zelfsturende vaardigheden (Smidts, 2018). Bij zelfsturend leren zijn vijf competenties van belang: regie nemen voor je eigen leerproces, zelfreflectie, werkreflectie, leerstrategieën toepassen en samenwerkend leren (Stubbé & Theunissen, 2008). De kern van zelfsturend leren is dat leerlingen zelf de regie nemen over het eigen leerproces (Percival, 1996). Dit houdt in dat leerlingen zelf initiatief nemen en regie voeren over het eigen leerproces met betrekking tot waar, wanneer, wat, hoe en met wie (Schalkers, z.d.). Het is van belang dat leerlingen ondersteund worden in het ontwikkelen van zelfsturend leren door het bieden van richting, ruimte en ruggesteun (TNO, 2012). Het bieden van structuur moet namelijk geboden worden, omdat een autonome leeromgeving voor afleiding kan zorgen en het kan zijn dat een leerling overladen wordt door keuzes (Van Loon, 2013). Door scaffolding toe te passen, worden leerlingen tijdelijk ondersteund en die ondersteuning wordt langzaam afgebouwd (Teune, Ros & Knol, 2008). Het ondersteunen van de leerlingen op het gebied van werken met de weekplanning kan door elke school op een eigen manier vormgegeven worden. De leerkracht kan richting bieden door taken op de weekplanning te zetten. Het heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van zelfsturing wanneer leerlingen zelf taken mogen kiezen, omdat er een beroep gedaan wordt op hun autonomie. De leerkracht biedt onder andere ruimte door de leerlingen zelf te laten plannen wanneer ze de taken maken. Ruggesteun kan geboden worden door te helpen met plannen en het geven van feedback (Schalkers, z.d.). De coachende houding van de leerkracht leidt tot het vergroten van de zelfstandigheid van leerlingen (Van den Brand, 2010).

Plannen is een metacognitieve vaardigheid, die versterkt kan worden door het inzetten van een weekplanning (Wij-leren, 2019). Andere metacognitieve vaardigheden zijn onder andere prioriteren, zelfstandig werken, systematisch werken, monitoren, controleren en evalueren. Metacognitie stelt ons in staat om naar ons eigen functioneren te kijken en daar op te reflecteren (Alkema, Kuipers, Lindhout & Tjerkstra, 2015). Metacognitieve vaardigheden zullen niet automatisch versterkt worden, want leerlingen leren deze vaardigheden niet zelfstandig aan (Wij-leren, 2019). De leerkracht moet hierbij een begeleidende rol aannemen, waarbij expliciete instructie en consequent modelleren cruciaal zijn (Zimmerman, 2013). De leerkracht doet bijvoorbeeld het plannen voor en bespreekt hoe het plannen is gegaan.

Door gedurende het werken met de weekplanning hulp te bieden bij het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden, wordt er voldaan aan de basisbehoefte competentie. Het gevoel van autonomie wordt versterkt door keuzes te bieden en hierdoor wordt de autonome motivatie verhoogd (Vansteenkiste et al., 2005). Ook het bieden van een zinvolle uitleg over de persoonlijke belangen van het werken met een weekplanning of het laten inzien van de waarde van een taak kan ervoor zorgen dat er voldaan wordt aan de basisbehoefte autonomie. Naast autonomie en competentie moet er ook voldaan worden aan de basisbehoefte betrokkenheid, om een leerling optimaal te laten werken met de weekplanning. Uit wetenschappelijk onderzoek zijn geen duidelijke kwaliteitseisen te halen voor weekplanningen, maar er zijn wel een aantal adviezen. Deze adviezen worden opgedeeld in inhoud, didactiek en vormgeving (Wij-leren, 2019):

Inhoud. Een advies voor een goede weekplanning is dat de taken door het overgrote deel van de klas zelfstandig, of samenwerkend, te maken zijn zonder verdere instructie. Op de planning moet duidelijk te zien zijn voor welke taken de leerlingen de instructie moeten afwachten en wanneer die instructie is. Volgens Röhner en Wenke (2002) moeten de taakopdrachten helder omschreven zijn. Door de taakopdrachten aan te laten sluiten op het niveau van de leerling wordt er voldaan aan de behoefte aan competentie. Het is belangrijk dat leerlingen succeservaringen opdoen en zelfvertrouwen ontwikkelen. Er wordt ook aangeraden dat leerlingen hun eigen werk nakijken.

Naast taakopdrachten kunnen er keuzetaken op de weekplanning staan, waar leerlingen aan kunnen werken wanneer ze klaar zijn met de taakopdrachten (Schalkers, z.d.). Wanneer leerlingen zelf een onderwerp en verwerkingsmanier mogen kiezen om bezig te gaan met de keuzetaak, wordt er rekening gehouden met de autonomie van de leerling. De keuzetaak dient voor de leerlingen als motivatie om op tijd klaar te zijn met de taakopdrachten. Door af en toe iedereen te laten werken met

de keuzetaak wordt er voorkomen dat sommige leerlingen hier nooit aan toekomen (Schalkers, z.d.). Door Wenke & Röhner (2003) wordt aangegeven dat ieder kind minimaal één keer per week zou moeten werken met een keuzetaak.

Didactiek. Op het gebied van didactiek wordt geadviseerd om expliciete instructie op metacognitieve vaardigheden, zoals plannen, te integreren in de reguliere lessen. Het gevoel van competentie groeit wanneer leerkrachten de leerlingen hulp bieden met plannen en feedback geven (Schalkers, z.d.). Leerlingen worden gestimuleerd zelfstandig te werken en eventuele vragen eerst aan elkaar te stellen. De leerkracht loopt rondes door de klas en geeft feedback gericht op zelfstandig werken, plannen en andere metacognitieve vaardigheden. Wanneer leerlingen hun werk hebben nagekeken, kijkt de leerkracht het werk ook dagelijks na en koppelt dit terug naar de leerling.

Om leerlingen te leren plannen is het belangrijk dat ze tijdsbesef ontwikkelen. Het kan helpen om elke dag dezelfde tijd vrij te stellen voor het zelfstandig werken, zodat leerlingen gevoel opbouwen voor wat ze in de bepaalde tijd kunnen doen (Förner, Schouten & Van Teeseling, 2017). Een laatste advies is om leerlingen de gelegenheid te bieden voor een tussentijdse evaluatie in tweetallen, met betrekking tot het leerproces op het gebied van plannen en zelfstandig werken. Structureel evalueren is belangrijk, omdat leerlingen dan nadenken over de vaardigheden die ze hebben gebruikt en wat ze de volgende keer beter kunnen doen (Zimmerman, 2013).

Vormgeving. Het formulier van de weekplanning biedt gelegenheid aan leerlingen om een planning te maken. In het Daltononderwijs hebben de dagen van de week een bepaalde kleur en leerlingen kleuren het vakje achter de taak in de kleur van de dag waarop ze de taak gaan maken. Het tweede vakje wordt ingekleurd wanneer de taak afgerond is. Het wordt aangeraden de weekplanning te voorzien van ruimte om te evalueren, door leerling en leerkracht. Ten slotte wordt geadviseerd om de mogelijkheid te bieden om een leerdoel, afgeleid uit de vorige weekplanning, centraal te stellen op het formulier.

1.5 Onderzoeksvraag en verwachtingen

Wat mensen zeggen te doen verschilt vaak van wat ze daadwerkelijk doen. Argyris & Schön (1974) beschrijven dit als de theory-in-use en de espoused theory. De theory-in-use is de beschrijving van het handelen en de espoused theory is het idee van hoe iemand denkt te handelen. Hier zit vaak een discrepantie in en dit is vergelijkbaar met de aanleiding voor dit onderzoek. De weekplanning wordt op de basisschool ingezet om de zelfstandigheid van leerlingen te stimuleren en om de leerlingen regie te geven over hun eigen leerproces, maar dit blijkt in de praktijk niet het geval te zijn. Een vragenlijst wordt afgenomen bij de leerkrachten om na te gaan hoe zij het werken met de weekplanning vormgeven. Bij de leerlingen wordt een vragenlijst afgenomen en bij sommige leerlingen een interview. Bij het formuleren van de vragen wordt gebruik gemaakt van theoretische onderbouwing. In de vragenlijst wordt onder andere nagegaan in hoeverre er voldaan wordt aan de basisbehoeften: autonomie, betrokkenheid en competentie. Ook wordt er nagegaan in hoeverre leerlingen ondersteund worden met zelfsturend leren. Bovendien worden er vragen gesteld om na te gaan in hoeverre de leerlingen leren plannen. De leerlingen worden in de vragenlijst ook ruimte geboden om aan te geven welke adviezen ze hebben met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning, waardoor ze gestimuleerd worden zelfstandig te werken met de weekplanning. Door middel van interviews met leerlingen wordt dieper ingegaan op het werken met de weekplanning en de adviezen van leerlingen. Op basis van de resultaten van het praktijkonderzoek en de theorie worden conclusies getrokken.

Verkennde onderzoeksvragen:

- Wat is de essentie van een weekplanning?
- Welke vaardigheden hebben leerlingen nodig om te kunnen werken met een weekplanning?
- Aan welke eisen moet een weekplanning voldoen?

Praktijkonderzoeksvragen:

- Hoe geven leerkrachten van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning vorm?
- Hoe beoordelen de leerlingen van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning?

- Welke adviezen geven leerlingen van groep 6A en 6B met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning?

Verwachting van de resultaten. In dit onderzoek wordt onderzocht hoe leerlingen het werken met de weekplanning beoordelen en wat hen stimuleert om zelfstandig te werken met de weekplanning. De verwachting is dat leerlingen het werken met de weekplanning als leuk ervaren, maar meer uitleg zouden willen krijgen over het belang en doel van werken met een weekplanning. Ook wordt er verwacht dat er maar weinig ruimte is voor het zelf kiezen van taken, waardoor onvoldoende aangesloten wordt op de autonomie van leerlingen. De verwachting met betrekking tot adviezen van leerlingen is dat ze aangeven dat ze zelf een keuzetaak willen kiezen wanneer de taken van de weekplanning gemaakt zijn. Door leerlingen zelf te laten kiezen wordt het gevoel van autonomie vergroot. De kans is groter dat ze autonoom gemotiveerd raken, omdat ze een taak mogen kiezen die ze interessant vinden.

De verwachting is dat leerlingen aangeven dat de weekplanning er duidelijker uit kan zien. Een andere verwachting is dat leerlingen aangeven dat de leerkracht helpt met plannen, maar dat er weinig geëvalueerd wordt op het plannen. Het wordt verwacht dat leerlingen benoemen dat ze graag meer feedback zouden willen krijgen op het werken met de weekplanning. Hierdoor versterkt het gevoel van competentie. Concluderend wordt voornamelijk verwacht dat het aansluiten op de basisbehoeften van de leerlingen, en het bieden van richting, ruimte en ruggeleuning, hen zal stimuleren om zelfstandig te werken met de weekplanning.

2. Methode

Dit onderzoek volgt de cyclus voor praktijkonderzoek, zoals beschreven in het boek *Praktijkonderzoek in de school* (Van der Donk & Van Lanen, 2019).

2.1 Dataverzameling

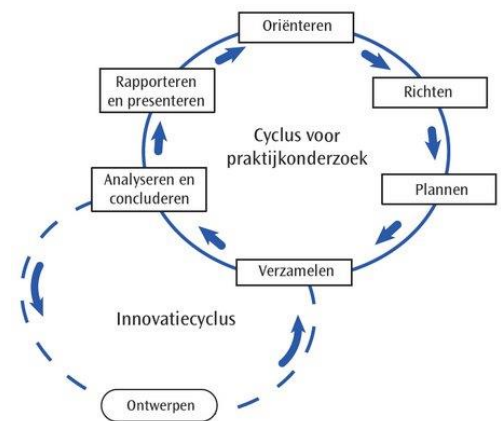
Tijdens dit onderzoek wordt kwalitatieve en kwantitatieve data verzameld op de basisschool. De kwantitatieve data komt voort uit de vragenlijst die afgenomen worden bij leerlingen van groep 6A en 6B. Door de methode van een vragenlijst te gebruiken wordt er in relatief korte tijd data verkregen van meerdere respondenten, namelijk leerlingen van beide groepen 6. Kwantitatieve data komt ook voort uit de vragenlijst die de leerkrachten van groep 6A en 6B invullen. Kwalitatieve data wordt verkregen door de open vragen in de vragenlijst van de leerlingen. Bovendien leveren de interviews met leerlingen kwalitatieve data op. Door de leerlingen te bevragen wordt er zicht verkregen op informatie die niet direct

waarneembaar is. Er wordt achterhaald hoe leerlingen het werken met de weekplanning beoordelen en ervaren. Er wordt gebruik gemaakt van methodische triangulatie. De onderzoeksresultaten worden krachtiger gemaakt door verschillende methoden te hanteren: een vragenlijst en een interview. Bovendien wordt er gebruik gemaakt van brontriangulatie. Data wordt verkregen van leerkrachten en leerlingen.

2.2 Onderzoeksgroep

Het is niet representatief om de hele bovenbouw te nemen als onderzoeksgroep, omdat de weekplanningen en de naleving ervan verschillend vormgegeven worden in de groepen. Er is voor gekozen om groep 6 te nemen als onderzoeksgroep. De leerlingen van groep 6 werken sinds halverwege groep 5 met een weekplanning en dus ook gedurende de eerste periode van dit nieuwe schooljaar. Ze hebben afdoende ervaring opgedaan met het werken met een weekplanning. Het onderzoek is ook relevant voor leerlingen van groep 6, omdat aanbevelingen die zij doen voor aanpassingen aan de weekplanning doorgevoerd kunnen worden en zij kunnen er dan nog profijt van hebben in de komende schooljaren. Het versterkt mogelijk de betrokkenheid bij het onderzoek dat de antwoorden die ze geven invloed kunnen hebben op hun schooltijd. De leerlingen van groep 6A en 6B vullen de vragenlijst in. Beide groepen worden meegenomen in de onderzoeksgroep, omdat het soms betrouwbaarder is om kwantitatieve gegevens in grote aantallen te verzamelen. Meer respondenten leveren ook meer adviezen op, met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning. Die data kan goed gebruikt worden bij het beantwoorden van de hoofdvraag van het onderzoek. Bij vier leerlingen wordt een interview afgenomen. Wanneer mogelijk wordt het geprefereerd om zoveel mogelijk leerlingen te interviewen. Echter, het is arbeidsintensief om de kwalitatieve data te verwerken en analyseren. Het vraagt ook veel van de leerlingen die geïnterviewd worden. Daarom wordt ervoor gekozen een klein aantal leerlingen te interviewen. Door het invoegen van open vragen in de vragenlijst wordt wel alle leerlingen ruimte geboden om adviezen voor het aanpassen van de weekplanning aan te dragen.

Voor het verloop van het onderzoek is de school belangrijk, omdat het onderzoek uitgevoerd wordt tijdens schooltijd. Aangezien regels aangescherpt zijn naar aanleiding van het Coronavirus, is het belangrijk dat de school de vrijheid biedt om het onderzoek uit te voeren. Ook is enige flexibiliteit van belang, door de onstabiele situatie omtrent verscherpingen van de maatregelen. De leerkrachten van de groepen 6 zijn van belang voor het verloop van het onderzoek. Zij moeten de benodigde tijd bieden zodat de vragenlijst en interviews afgenomen kunnen worden, en de leerkrachten moeten de vragenlijst zelf invullen. Voornamelijk is het voor het verloop van het onderzoek belangrijk dat de leerlingen meewerken en hun tijd willen besteden aan het invullen van de vragenlijst en het voeren van het interview. Zij vormen de basis van het onderzoek, omdat het onderzoek voornamelijk kijkt naar het perspectief van de leerling. De onderzoeksgroep bestaat uiteindelijk uit de groepen 6A en 6B en de leerkrachten van deze groepen.

Figuur 2. Cyclus voor praktijkonderzoek (Van der Donk & Van Lanen, 2019)

2.3 Operationalisaties

In het onderzoek staan enkele constructen centraal, die voort zijn gekomen uit het theoretisch kader. Deze constructen dragen bij aan het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Bij elk construct worden een paar indicatoren opgesteld, waardoor het deelaspect meetbaar wordt. De indicatoren worden gemeten door meetinstrumenten. De constructen in dit onderzoek zijn motivatie en plannen.

Deelaspect	Indicatoren	Meetinstrument
Motivatie	- Autonomie - Betrokkenheid - Competentie	- Vragenlijst leerlingen - Vragenlijst leerkrachten - Interview leerlingen
Plannen	- Modelleren - Ruggesteun - Structureel evalueren	- Vragenlijst leerlingen - Vragenlijst leerkrachten - Interview leerlingen

2.4 Procedure afname meetinstrumenten

Vragenlijst leerlingen. De vragenlijst die de leerlingen invullen heeft betrekking op de weekplanning 'zelfstandig werken'. Het is een gestructureerde vragenlijst, met gesloten vragen en twee open vragen. Door het afnemen van een gestructureerde vragenlijst wordt er gericht data verzameld. Doordat de vragenlijst gemaakt wordt in Googleforms, kan hij online afgenomen worden. Leerlingen geven antwoord op de gesloten vragen op een vijfpunts-Likertschaal. De vragenlijst zou klassikaal in het lokaal afgenomen worden, door elke leerling de vragenlijst te laten maken op een Chromebook. Hierdoor zou geobserveerd kunnen worden of iedereen geconcentreerd bezig was met het invullen van de vragenlijst. Ook zou er de mogelijkheid zijn om vragen toe te lichten of vragen van leerlingen te beantwoorden. Helaas is er voor de geplande afname van de vragenlijst een lockdown gekomen, naar aanleiding van maatregelen omtrent het Coronavirus. Daardoor vullen de leerlingen de vragenlijst zelfstandig thuis in. De link naar de vragenlijst wordt in Googleclassroom geplaatst. Voor het plaatsen van de link, wordt in een videogesprek een korte toelichting gegeven over het doel van het onderzoek en het invullen van de vragenlijst middels de Likertschaal. De vragenlijst wordt op dezelfde manier afgenomen bij leerlingen van groep 6A als bij 6B.

Interview leerlingen. Vier leerlingen uit groep 6B worden gekozen voor een interview. De leerkracht van groep 6B vraagt aan de leerlingen wie het interessant en leuk lijkt om geïnterviewd te worden, en kiest daaruit vier leerlingen. Hierdoor wordt aangesproken op de betrokkenheid van de leerling. Tijdens het interview wordt dieper ingegaan op wat leerlingen stimuleert om te werken met de weekplanning en welke aanpassingen zij aandragen. Het interview is semi-gestructureerd en voor de afname wordt een interviewleidraad geschreven met vragen die gesteld dienen te worden. De interviewleidraad wordt gevolgd, maar tijdens het interview wordt ook aangesloten op een antwoord van een leerling met verdiepende of specificerende vragen. De vragen worden in blokken gestructureerd en in vaste volgorde gesteld. In het gesprek zit een logische ordening. Eerst wordt de eigen mening van de respondent bevraagd, en daarna worden meer algemene en sturende vragen gesteld. Er wordt gevraagd naar de wijze waarop er gewerkt wordt met de weekplanning en de mening wordt gevraagd over de mogelijke invloed van aanpassingen aan de weekplanning.

De bedoeling was om leerlingen te interviewen op een schooldag in de school. In verband met de lockdown werd dit gewijzigd in een online videogesprek. Bij een interview zijn de leerling en ik aanwezig, elke leerling wordt afzonderlijk gesproken. Er is voor gekozen om leerlingen individueel te interviewen, zodat de leerlingen durven te zeggen wat ze willen en niet beïnvloed worden door klasgenoten. Het interview wordt vastgelegd door een opname te maken van het gesprek. Leerlingen geven hier vooraf toestemming voor. De opname wordt beluisterd gedurende het samenvatten van de antwoorden van de leerlingen. Daarna worden de opnames verwijderd. Door een opname van het gesprek te maken kan de data betrouwbaarder verwerkt en geanalyseerd worden, wat een positief

effect heeft op de transparantie van het onderzoek. De leerlingen krijgen te horen dat de data anoniem verwerkt wordt.

Vragenlijst leerkrachten. De drie leerkrachten van groep 6A en 6B vullen de vragenlijst in. Twee leerkrachten geven les aan hun eigen groep en de derde leerkracht geeft les aan beide groepen. De vragen hebben onder andere betrekking op het aansluiten op de basisbehoeften van leerlingen en hoe de leerkracht het werken met de weekplanning vormgeeft. Onder andere wordt gevraagd naar het voordoen en evalueren van plannen. De vragenlijst wordt gemaakt in Googleforms. De vragenlijst wordt online afgenomen, door een link te sturen naar de betreffende e-mailadressen van de leerkrachten.

2.5 Data-analyse

De ingevulde vragenlijsten van de leerlingen en de leerkrachten leveren kwantitatieve data op. De vragenlijst wordt beantwoord door het invullen van een Likertschaal. Van de kwantitatieve data wordt een tabel gemaakt waarin de gegeven antwoorden worden weergegeven met percentages en aantallen. De gemiddeldes en standaarddeviaties van de gegeven antwoorden op de vragen worden ook berekend. De antwoorden van leerkrachten worden vergeleken met die van de leerlingen, om eventuele inconsistenties op te sporen.

De open vraag in de vragenlijst levert kwalitatieve data. Hier wordt kwantitatieve data van gemaakt door de antwoorden te vergelijken en in te delen in categorieën. De interviews leveren ook kwalitatieve data. Voorafgaand aan het interview worden domeinen opgesteld, zodat de juiste vragen gesteld worden. De domeinen zijn de constructen van het onderzoek. Van de gesprekken worden samenvattingen gemaakt. De relevante antwoorden worden genoteerd en vervolgens gecodeerd, door stukken tekst te labelen met kleuren. Daarna worden de antwoorden van de leerlingen naast elkaar gezet in een schema, waarna de antwoorden geanalyseerd worden. Bepaalde antwoorden van leerlingen worden geparafraseerd in het onderzoek. Na de data-analyse wordt in de conclusie de data van de verschillende methodes vergeleken en dit biedt inzicht in de gegeven antwoorden van de leerlingen.

2.6 Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen zou het gunstig zijn om de vragenlijst af te nemen op een rustig moment. Door de lockdown is het niet controleerbaar om een rustige omgeving te creëren voor het invullen van de vragenlijst. Wel wordt benadrukt dat leerlingen goed lezen en de tijd nemen voor het invullen van de vragenlijst. Er kan niet gecontroleerd worden voor wie de vragenlijst invullen, waardoor het mogelijk is dat de leerlingen die de vragenlijst invullen geen representatieve afspiegeling zijn van de gehele groep 6. Het kan zijn dat een select groepje de vragenlijst invult, omdat zij gemotiveerd zijn om mee te werken. Dit kan de data vertekenen. In dit onderzoek is het een voordeel dat de onderzoeksresultaten kunnen bijdragen aan het verbeteren van onderwijs. Door te benadrukken wat het belang is van het invullen worden leerlingen gestimuleerd om hun bijdrage te leveren en om de vragenlijst waarheidsgetrouw in te vullen. Er wordt beoogd de betrouwbaarheid te vergroten door verschillende meetinstrumenten in te zetten en door beide groepen 6 te nemen als onderzoeksgroep.

Validiteit. De externe validiteit van het onderzoek is laag. Het onderzoek is representatief voor groep 6 van de basisschool. Het kan zijn dat het onderzoek bij bijvoorbeeld groep 7 en 8 andere resultaten zou geven. De uitkomst van dit onderzoek is daardoor niet generaliseerbaar naar andere groepen. Als vervolgonderzoek zou de vragenlijst ook afgenomen kunnen worden bij de andere groepen van de bovenbouw. De uitkomsten van het onderzoek zijn ook niet representatief voor andere scholen, omdat die mogelijk een hele andere weekplanning gebruiken, andere leerkrachten hebben en een andere leeromgeving. De bruikbaarheid van het onderzoek is wel hoog. Het onderzoek is relevant voor de praktijk. De resultaten kunnen meegenomen worden wanneer er een nieuwe werkgroep zelfstandig werken opgesteld wordt. Naar aanleiding van het onderzoek gaat er een presentatie plaatsvinden, om leerkrachten en de directie te informeren. Zij zouden informatie vanuit het onderzoek mee kunnen nemen in hun eigen praktijk, zelfs wanneer resultaten niet schoolbreed toegepast gaan worden.

De interne validiteit geeft aan of het meetinstrument meet wat gemeten moet worden. Er is theoretisch onderzocht wat de concepten inhouden en hoe ze gemeten kunnen worden. De concepten uit dit onderzoek zijn niet direct te meten, daarom zijn er indicatoren opgesteld. Het blijft echter niet te garanderen dat de vragenlijsten en het interview 100% valide zijn. Toch wordt het onderzoek zo valide mogelijk opgezet door verdieping in de theorie en overleg met andere deskundigen. Er wordt beoogd de interne validiteit te vergroten door verschillende methoden van dataverzameling te gebruiken. Bovendien worden de vragen in de vragenlijst voor afname voorgelegd aan de leerkracht van groep 6B en de onderzoeksbegeleider vanuit de Pedagogische Academie. Daarnaast wordt feedback gevraagd van twee studenten van de Verkorte Pabo met betrekking tot de vraagstelling en of de juiste informatie verkregen wordt met de meetinstrumenten.

3. Resultaten

In dit onderzoek zijn twee vragenlijsten afgenomen, één voor leerlingen en één voor leerkrachten, en er hebben vier interviews plaatsgevonden. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de verschillende meetinstrumenten weergegeven.

3.1 Vragenlijst leerlingen

In deze paragraaf worden de resultaten besproken aan de hand van de vragenlijst¹ die is afgenomen bij de leerlingen van groep 6A en 6B. Groep 6A heeft 24 leerlingen en 15 daarvan hebben de vragenlijst ingevuld (62,5%). Van groep 6B hebben 18 van de 23 leerlingen de vragenlijst ingevuld (78,3%). In totaal hebben 33 van de 47 leerlingen (70,2%) de vragenlijst ingevuld. De data-matrix van de vragenlijst is te vinden in bijlage 7.4. Een tabel met gemiddelden en standaarddeviaties van de antwoorden is toegevoegd in bijlage 7.12. De resultaten van de gesloten vragen worden eerst besproken, per construct². Vervolgens worden de open vragen besproken.

Tabel 1.

Antwoorden gesloten vragen: percentages en aantallen

Vraag	1=helemaal mee oneens	2=oneens	3=niet mee eens/niet mee oneens	4=eens	5=helemaal mee eens	Totaal
Motivatatie						
1.Werken met het weekschema is leuk.	3% 1	6,1% 2	33,3% 11	45,5% 15	12,1% 4	33
2.Ik weet waarom het belangrijk is dat ik leer werken met een weekschema.	0%	0%	24,2% 8	39,4% 13	36,4% 12	33
3.Het is belangrijk dat ik leer werken met een weekschema.	0%	3% 1	6,1% 2	36,4% 12	54,5% 18	33
4.Ik mag zelf een taak kiezen nadat de taken van het weekschema af zijn.	6,1% 2	12,1% 4	30,3% 10	18,2% 6	33,3% 11	33
7.Ik werk aan het wekelijkse leerdoel tijdens het werken met het weekschema.	0%	0%	21,2% 7	21,2% 7	57,6% 19	33
8.Ik zou zelf een wekelijks leerdoel willen bedenken om aan te werken met het weekschema.	18,2% 6	9,1% 3	30,3% 10	24,2% 8	18,2% 6	33
9.Ik kan het weekschema zelfstandig invullen	0%	3% 1	9,1% 3	24,2% 8	63,6% 21	33
10.Ik houd mij aan mijn planning	0%	0%	6,1% 2	18,2% 6	75,8% 25	33
Plannen						
5.Mijn juf heeft mij geleerd hoe ik moet plannen.	9,1% 3	0%	9,1% 3	15,2% 5	66,7% 22	33
6.Mijn juf helpt mij met plannen.	21,2% 7	33,3% 11	27,3% 9	9,1% 3	9,1% 3	33
11.Mijn juf bespreekt aan het eind van de dag hoe het plannen is gegaan.	24,2% 8	15,2% 5	39,4% 13	6,1% 2	15,2% 5	33
12.Aan het einde van de week bespreek ik met mijn juf hoe het plannen is gegaan.	12,1% 4	18,2% 6	21,2% 7	15,2% 5	33,3% 11	33

¹ Een niet-ingevulde vragenlijst voor leerlingen is toegevoegd in bijlage 7.1.

² De nummers voor de vragen geven de volgorde aan waarin de vragen aan de leerlingen zijn gesteld. In de tabel zijn ze geordend per construct.

Motivatie. Uit de gesloten vragen van de vragenlijst blijkt dat de meeste leerlingen het er mee eens (39,4%) of helemaal mee eens (36,4%) zijn dat ze weten waarom het belangrijk is dat ze leren werken met een weekplanning. Van de leerlingen is 24,2% het er niet mee eens en niet mee oneens. Gemiddeld antwoorden leerlingen een 4,1, met een standaarddeviatie van 0,8. Ook de meeste leerlingen zijn het er mee eens (36,4%) of helemaal mee eens (54,5%) dat ze het belangrijk vinden dat ze leren werken met een weekplanning. Eén leerling (3%) antwoordt oneens op de vraag en de rest is het er niet mee eens en niet mee oneens (6,1%). Gemiddeld wordt geantwoord met een 4,4 (sd=0,8). 51,5% geeft aan zelf een taak te mogen kiezen nadat de taken van de weekplanning af zijn, en 18,2% antwoordt oneens of helemaal mee oneens. Ongeveer een derde (30,3%) van de leerlingen geeft aan het niet eens en niet oneens te zijn. Gemiddeld wordt geantwoord met een 3,6 (sd=0,8).

De meeste leerlingen zijn het eens met de stelling dat werken met het weekschema leuk is (45,5% eens; 12,1% helemaal mee eens). 6,1% antwoordt oneens en 3% antwoordt helemaal mee oneens. Ongeveer een derde (33,3%) is het er niet mee eens en niet mee oneens. Het gemiddelde antwoord dat gegeven wordt is een 3,6 (sd=0,9). De grote meerderheid van de leerlingen (78,8%) geeft aan te werken aan het wekelijkse leerdoel. 27,3% is het oneens met de stelling dat ze zelf een wekelijks leerdoel zouden willen bedenken om aan te werken met het weekschema (18,2% helemaal mee oneens; 9,1% oneens). Met die stelling is 42,4% van de leerlingen het wel eens of helemaal mee eens. Er zijn ook leerlingen die antwoorden: niet mee eens en niet mee oneens (30,3%). Het gemiddelde antwoord op de stelling is een 3,2 (sd=1,3).

Op de stelling: “Ik kan het weekschema zelfstandig invullen”, antwoordt 87,8% het hier mee eens te zijn (24,2%) of helemaal mee eens te zijn (63,6%). 9,1% geeft aan het er niet eens en niet mee oneens te zijn, en één leerling (3%) antwoordt oneens. Gemiddeld wordt geantwoord met een 4,5 (sd=0,8). De meerderheid van de leerlingen geeft ook aan het er helemaal mee eens te zijn dat ze zich aan hun planning houden (75,8%). 18,2% is het hier mee eens en 6,1% is het er niet mee eens en ook niet mee oneens. Gemiddeld wordt geantwoord met een 4,7 (sd=0,6).

Plannen. Uit de resultaten van de gesloten vragen blijkt dat 66,7% van de leerlingen het helemaal eens is met de stelling: “Mijn juf heeft mij geleerd hoe ik moet plannen”. 15,2% is het eens met de stelling. De rest van de leerlingen is het er helemaal mee oneens (9,1%) of niet mee eens en niet mee oneens (9,1%). Het gemiddelde antwoord is een 4,3 (sd=1,2). Van de leerlingen is 54,5% oneens of helemaal mee oneens met de stelling dat de juf hen helpt met plannen. 18,2% is het er wel mee eens of helemaal mee eens. De rest van de leerlingen (27,3%) antwoordt het er niet mee eens en niet mee oneens te zijn. Het gemiddelde antwoord is een 2,5 (sd=1,2).

Op de stelling dat er aan het eind van de dag besproken wordt hoe het plannen is gegaan, antwoordt 39,4% van de leerlingen het er helemaal mee oneens of mee oneens te zijn. 39,4% is het er niet mee eens en niet mee oneens. 36,5% is het er mee eens of helemaal mee eens dat er aan het eind van de dag besproken wordt hoe het plannen is gegaan. Gemiddeld wordt geantwoord met een 2,7 (sd=1,3). Of die bespreking over hoe het plannen is gegaan wekelijks plaatsvindt, antwoordt 33,3% dat ze het daar helemaal mee eens zijn en 15,2% antwoordt eens. 21,2% is het niet eens en niet oneens met de stelling. Oneens of helemaal oneens met de stelling is 30,3% van de leerlingen. Het gemiddelde antwoord dat gegeven wordt is een 3,4 (sd=1,4).

Tabel 2.

Antwoorden open vragen: analyse

Verandering	Aantal leerlingen	Opmerkingen
Meer rekenen	3 (8,8%)	Is leuk. Twee keer worden tafels genoemd
Minder rekenen	1 (2,9%)	Het is te lastig
Alle taken voor iedereen	1 (2,9%)	Genoemd wordt dat tafelen niet voor iedereen is, de leerling wil dat alle taken van het weekschema wil maken
Geen verplichte taken	1 (2,9%)	Omdat dat het makkelijker maakt
Geen schrijven	1 (2,9%)	Omdat dat irritant is
Minder opdrachten	3 (8,8%)	Een leerling geeft aan niet aan mag taken toe te komen Een leerling geeft aan dat het ook voor anderen fijn zou zijn Een leerling houdt dan meer vrije tijd over
Leuke dingen	6 (17,6%)	Een leerling zegt buitenspelen Een leerling zegt blind typen Een leerling zegt creatief Een leerling zegt tekenen Twee leerlingen hebben geen beschrijving toegevoegd
Evalueren	1 (2,9%)	De leerling zou emoties achter de opdrachten zetten zodat de kinderen kunnen aangeven wat ze van de opdracht vonden
Niks	12 (35,3%)	
Overige antwoorden		
Werkt er niet mee	1 (2,9%)	Doet levelwerk
Geen antwoord	1 (2,9%)	
Betreft thuiswerk planning	3 (8,8%)	Een leerling benoemt de meeting (online) Een leerling geeft aan 4 uur pas klaar te zijn met opdrachten Een leerling wil pauze op de planning hebben staan

 $n=33^3$

Open vragen. Uit de open vragen van de vragenlijst blijkt dat een groot aantal leerlingen aangeeft dat er niks hoeft te veranderen aan de weekplanning (35,3%). De verandering die het meest genoemd wordt is het toevoegen van leuke dingen op de weekplanning (17,6%). Door twee leerlingen wordt niet omschreven wat zij onder “leuke dingen” verstaan. De andere vier leerlingen benoemen buitenspelen, blind typen, creatief en tekenen. 8,8% vindt dat er meer rekenen op de weekplanning mag staan en 2,9% vindt dat er minder rekenen op de planning mag staan. Van de leerlingen benoemt 8,8% als verandering: minder opdrachten. Drie leerlingen hebben dat antwoord gegeven, waarvan één leerling aangeeft dat minder opdrachten voor anderen ook fijn zou zijn. De andere twee van de drie leerlingen geven aan dat er dan meer vrije tijd overgehouden wordt en dat er dan aan mag taken toegekomen kan worden. Eén leerling (2,9%) wil geen schrijven op de weekplanning hebben staan en één leerling wil dat er geen verplichte taken op de planning staan. Er is ook één leerling die zou willen dat tafelen voor iedereen is. Daarbij wordt als motivatie genoemd dat alle taken op de weekplanning gemaakt zouden mogen worden door alle leerlingen. Tot slot is er één leerling die schrijft: “Ik zou emoties achter de opdrachten zetten zodat de kinderen kunnen aangeven wat ze van de opdracht vonden”.

Eén leerling geeft aan niet te werken met de weekplanning, omdat er tijdens zelfstandig werken gewerkt wordt met levelwerk. Eén leerling heeft geen antwoord gegeven op de open vraag en drie leerlingen (8,8%) gaven antwoorden gericht op de thuiswerk planning. Die planning is niet hetzelfde als het zelfstandig werken weekschema die gebruikt wordt in de klas.

3.2 Interviews leerlingen

In deze paragraaf worden de resultaten van de interviews met vier leerlingen uit groep 6B besproken. Tijdens het interview is gebruik gemaakt van een interviewleidraad⁴. De gesprekken met de leerlingen zijn samengevat en te lezen in bijlages 7.6 tot en met 7.9. Vervolgens is er een verdeling in fragmenten

³ Eén leerling benoemde twee veranderingen, daarom zijn er 34 antwoorden van 33 leerlingen.

⁴ Het interviewleidraad is toegevoegd in bijlage 7.2.

gemaakt (bijlage 7.10), waarbij de antwoorden van de leerlingen naast elkaar zijn gezet in een schema. Op basis van dat schema is de analyse uitgevoerd (bijlage 7.11). De resultaten worden beschreven per construct. Eerst wordt de eerste vraag van het interview besproken. De eerste vraag is een algemene vraag, waarbij leerlingen kunnen aangeven wat ze zouden willen veranderen aan de weekplanning. Drie van de vier leerlingen geven een aanpassing op het gebied van inhoud van de weekplanning. Twee van de vier leerlingen zouden willen dat er meer rekenen wordt toegevoegd (één leerling benoemt rekenen, de ander tafels). Eén van de vier leerlingen vindt dat de taakopdrachten uitgebreider omschreven kunnen worden. De vierde leerling zou drie smileys toevoegen aan de weekplanning, waarmee leerlingen kunnen aangeven hoe de taak is gegaan.

Motivatie. Uit analyse van de interviews blijkt dat alle respondenten een positieve waardering geven op het werken met de weekplanning. Eén van de leerlingen geeft wel aan dat er te weinig tijd is om de opdrachten te maken. Eén andere leerling geeft aan dat sommige taken op de planning niet gemaakt mogen worden wanneer diegene de stof beheerst. De leerling zegt: “Dat is wel een beetje irritant”, omdat de respondent graag de mogelijkheid zou willen hebben om daar ook uit te kiezen.

Drie van de vier respondenten kunnen aangeven waarom het belangrijk is dat ze leren werken met een weekplanning. Hiervan geven twee leerlingen het belang voor “later” aan, wanneer ze volwassen zijn. Eén van de vier vindt het handig dat het duidelijk is wat gedaan moet worden. Nadat de taken van de weekplanning gemaakt zijn, kiezen twee van de vier leerlingen om verder te werken met een andere taak voor de volgende dag of ze gaan lezen. Eén van de vier leerlingen kiest een mag-taak. Alle respondenten denken dat het geen invloed zou hebben op hoe ze werken met de weekplanning wanneer ze zelf een taak mogen kiezen nadat ze klaar zijn met de taken op de weekplanning. Drie van de vier leerlingen weten niet of het zou helpen als ze zelf een wekelijks leerdoel mogen kiezen om aan te werken. Eén van de vier leerlingen zegt dat hij blij is met de leerdoelen en dus niet zelf een wekelijks leerdoel zou willen kiezen.

Twee van de vier leerlingen kunnen de weekplanning zelfstandig invullen en de andere twee leerlingen lukt dit soms. Alle vier de respondenten hebben een andere strategie om de planning in te vullen. Respondent 1 kruist blindelings taken aan, terwijl respondent 2 elke dag een leuke en een moeilijke taak kiest. Daarentegen kiest respondent 3 er voor om eerst de taken te maken die lastig gevonden worden. Alle vier de leerlingen houden zich goed aan de planning. Eén van deze leerlingen zegt: “Ik doe hetgeen wat ik als eerste heb aangekruist doe ik eerst, en hetgeen wat ik als tweede heb aangekruist doe ik daarna”. Een andere leerling geeft aan dat als de taken van de planning niet afkomen, er de volgende dag verder mee gewerkt wordt.

Plannen. Uit analyse van de interviews blijkt dat drie van de vier leerlingen geen hulp krijgen met plannen. Twee van deze drie leerlingen vragen wel om hulp wanneer nodig en de derde leerling lukt het plannen zelf. Eén van de vier leerlingen vraagt soms een ander om te helpen met plannen. Op de vraag of het invloed zou hebben als ze meer hulp krijgen met plannen, zeggen twee van de vier leerlingen van wel. Eén van de leerlingen vindt plannen soms nog wel moeilijk en geeft aan dat de leerkracht zou kunnen kiezen welke opdrachten gemaakt moeten worden. De andere leerling zou hulp kunnen gebruiken, maar het lukt diegene zelf ook wel. De andere twee van de vier leerlingen hoeven geen hulp en respondent 1 geeft aan dat er om hulp gevraagd kan worden wanneer nodig.

Een dagelijkse nabespreking over het werken met de weekplanning vindt volgens twee van de vier leerlingen niet plaats. De andere twee leerlingen geven aan dat er ongeveer twee keer in de week een evaluatie plaatsvindt. Deze nabespreking bestaat volgens één leerling uit het controleren van de planning door de leerkracht. Een wekelijkse nabespreking vindt niet plaats, volgens drie van de vier leerlingen. De vierde leerling geeft aan dat de leerkracht controleert of iedereen alles af heeft, en vraagt aan leerlingen die het werk niet afhebben de reden daarvoor. Twee van de vier leerlingen vinden dat het zou helpen als er vaker nabesproken wordt hoe het plannen is gegaan. De andere twee leerlingen geven aan dat het van hen niet hoeft, maar dat het anderen wel zou kunnen helpen.

3.3 Vragenlijst leerkrachten

In deze paragraaf worden de resultaten besproken van de vragenlijst⁵ voor leerkrachten. De drie leerkrachten van groep 6A en 6B hebben de vragenlijst ingevuld. Ze zijn duo-collega's en samen geven ze vijf dagen per week het onderwijs vorm aan groep 6A en groep 6B. In bijlage 7.5 is de data-matrix toegevoegd. De resultaten worden beschreven per construct.

Tabel 3.

Antwoorden leerkrachten op de vijfpunts-Likertschaal (1=nooit, 2=zelden, 3=soms, 4=vaak, 5=altijd)

Vraag	Leerkracht 1	Leerkracht 2	Leerkracht 3
Motivatie			
De leerlingen krijgen uitleg over het doel van het werken met de weekplanning.	5	4	4
Er vindt differentiatie plaats in de taken die op de weekplanning staan.	5	3	3
De leerlingen kiezen zelf wat ze gaan doen nadat de taken op de planning gemaakt zijn.	5	3	4
Leerlingen kijken hun gemaakte opdrachten na.	3	4	3
Ik kijk de gemaakte opdrachten van leerlingen na.	4	3	3
Leerlingen krijgen feedback over hoe ze de opdrachten gemaakt hebben	4	3	4
Leerlingen helpen elkaar wanneer ze hulp nodig hebben.	5	4	4
Plannen			
Ik leer de leerlingen plannen.	5	4	5
Ik bied de leerlingen hulp met plannen.	5	4	5
Er is een dagelijkse nabespreking over hoe het werken met de weekplanning is verlopen.	3	3	4
Er is een wekelijkse nabespreking over hoe het werken met de weekplanning is verlopen.	5	4	4
Er wordt gereflecteerd op het wekelijkse leerdoel.	4	3	5

Motivatie. Volgens de leerkrachten krijgen de leerlingen vaak tot altijd uitleg over het doel van werken met de weekplanning. Differentiatie met betrekking tot de taken die op de weekplanning staan, vindt volgens twee leerkrachten soms plaats. Volgens de derde leerkracht vindt dit altijd plaats. Eén leerkracht geeft aan dat ze meer differentiatie aan zou willen bieden op het weekschema. De leerkracht zegt: “Nu doen we dit vaak ter plekke. Hiermee bedoel ik dat ik tijdens zelfstandig werken kinderen individueel of in een klein groepje extra instructie geef.” Het staat niet op de planning, maar leerlingen mogen wel iets anders laten vallen. De leerkracht geeft aan dat het structureel op hun planning zou kunnen komen te staan. Op de stelling dat leerlingen zelf mogen kiezen wat ze gaan doen nadat de taken van de weekplanning gemaakt zijn, reageert één leerkracht met soms, één leerkracht met vaak en één leerkracht met altijd. Soms kijken leerlingen hun eigen opdrachten na, antwoorden twee leerkrachten. Eén leerkracht geeft aan dat dat vaak het geval is. Twee leerkrachten antwoorden ook dat ze de gemaakte opdrachten van de leerlingen nakijken, één leerkracht antwoordt dat dit vaak gebeurt. Feedback over hoe de opdrachten zijn gemaakt door de leerlingen krijgen ze soms (volgens één leerkracht) of vaak (volgens twee leerkrachten). Volgens de leerkrachten helpen leerlingen elkaar vaak tot altijd.

Plannen. Uit de analyse van de vragenlijst blijkt dat twee leerkrachten antwoorden met altijd, op de vraag of ze de leerlingen leren plannen. Eén leerkracht geeft aan dit vaak te doen. Er zijn ook twee leerkrachten die aangeven de leerlingen hulp te bieden met plannen, en de andere leerkracht geeft aan dit vaak te doen. Op de stelling dat er een dagelijkse nabespreking is over hoe het werken met de weekplanning is gegaan, antwoorden twee leerkrachten met soms. Eén leerkracht geeft aan dat een dagelijkse nabespreking vaak plaatsvindt. Twee leerkrachten geven aan dat er vaak een wekelijkse nabespreking plaatsvindt, en één leerkracht geeft aan dat die altijd plaatsvindt. Op de stelling: “Er

⁵ De niet-ingevulde vragenlijst voor leerkrachten is toegevoegd in bijlage 7.3.

wordt gereflecteerd op het wekelijkse leerdoel”, antwoorden de leerkrachten respectievelijk met soms, vaak en altijd.

4. Conclusie

In de conclusie wordt antwoord gegeven op de praktijkonderzoeksvragen:

- Hoe geven leerkrachten van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning vorm?
- Hoe beoordelen de leerlingen van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning?
- Welke adviezen geven leerlingen van groep 6A en 6B met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning?

Ook wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag: Wat stimuleert de leerlingen van groep 6 van de basisschool om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven?

Hoe geven leerkrachten van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning vorm?

De leerkrachten geven het werken met de weekplanning onder andere vorm door aan te sluiten op de behoefte naar autonomie van leerlingen. Dit doen ze door uitleg te geven over het doel van werken met de weekplanning. Leerlingen mogen ook zelf kiezen wat ze gaan doen nadat de taken op de weekplanning gemaakt zijn en soms kijken de leerlingen hun eigen gemaakte taken na. Er wordt geconcludeerd dat de leerkrachten naast de behoefte aan autonomie, rekening houden met de competentie van leerlingen. Dit doen ze door gemaakte opdrachten van leerlingen na te kijken en door feedback te geven. Bovendien wordt er rekening gehouden met de competentie van leerlingen door het bieden van differentiatie in de taken op de weekplanning. Op dit gebied zit een discrepantie tussen leerkrachten. Leerkracht 2 heeft aangegeven dat ze wel differentiatie aanbiedt aan de leerlingen, maar dat dit niet op de weekplanning staat. Geconcludeerd wordt dat differentiatie ten minste door twee leerkrachten aangeboden wordt, maar dit staat niet concreet op de weekplanning vermeld. Uit de resultaten van de vragenlijst wordt tot slot geconcludeerd dat de leerkrachten de leerlingen leren plannen, onder andere door leerlingen hulp te bieden met plannen. Het leren plannen van leerlingen wordt bovendien gestimuleerd door nabesprekingen over hoe het werken met de weekplanning is gegaan en door het reflecteren op het wekelijkse leerdoel.

Hoe beoordelen de leerlingen van groep 6A en 6B het werken met de weekplanning?

Op basis van de vragenlijst en de interviews wordt geconcludeerd dat leerlingen betrokken zijn bij het werken met de weekplanning. Er kan ook geconcludeerd worden dat leerlingen autonomie ervaren in het werken met de weekplanning, doordat het overgrote deel van de leerlingen weet waarom het belangrijk is dat ze leren werken met een weekplanning en ze vinden het belangrijk dat ze leren werken met een weekplanning. Er wordt echter geconcludeerd dat niet alle leerlingen autonomie ervaren in het kiezen van een taak, nadat de taken van de weekplanning gemaakt zijn. Naast betrokkenheid en autonomie, ervaren leerlingen het gevoel van competentie. Leerlingen voelen zich competent in het zelfstandig invullen en naleven van de weekplanning. De meeste leerlingen kunnen zelfstandig plannen en krijgen geen hulp van de leerkracht. In het interview geven leerlingen aan dat ze zelf om hulp vragen wanneer nodig. Een deel van de leerlingen heeft van de leerkracht geleerd hoe ze moeten plannen. In hoeverre er nabesprekingen plaatsvinden over hoe het plannen is gegaan, is op basis van uiteenlopende resultaten geen eenduidige conclusie over te geven.

Welke adviezen geven leerlingen van groep 6A en 6B met betrekking tot het aanpassen van de weekplanning?

Uit de resultaten van de vragenlijst wordt geconcludeerd dat een deel van de leerlingen vindt dat er niks veranderd hoeft te worden aan de weekplanning. Wanneer er gekeken wordt naar aangedragen veranderingen, heeft het antwoord vaak betrekking op de inhoud van de weekplanning. Er kan geconcludeerd worden dat meerdere leerlingen vooral een advies geven vanuit hun autonome motivatie. Ze willen dat er leuke taken worden toegevoegd aan de weekplanning, dat een bepaald vak meer op de weekplanning komt te staan of dat er minder taken op de weekplanning gezet worden. Sommige leerlingen geven juist aan dat bepaalde taken van de weekplanning moeten verdwijnen waar ze niet autonoom gemotiveerd voor zijn. Leerlingen willen duidelijke taakomschrijvingen op de weekplanning en voldoende tijd voor zelfstandig werken. Enkele adviezen van leerlingen die aansluiten op de behoefte aan autonomie zijn dat verplichte taken op de weekplanning afgeschaft worden, en dat alle taken op de planning gemaakt mogen worden door alle leerlingen. Leerlingen

willen ook minder opdrachten op de planning, zodat ze meer tijd overhouden voor andere taken. Een laatste advies wordt gegeven op het gebied van evaluatie, zodat er na het maken van een taak geëvalueerd kan worden hoe de taak is gegaan.

Wat stimuleert de leerlingen van groep 6 van de basisschool om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven?

Door 33 leerlingen is beoordeeld hoe er gewerkt wordt met de weekplanning en er zijn meerdere aanpassingen met betrekking tot de weekplanning aangedragen. Het advies van twaalf leerlingen is dat er niks veranderd hoeft te worden aan de weekplanning. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat een deel van de leerlingen al voldoende gestimuleerd wordt om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven. Voor de rest van de leerlingen is het van belang dat er voldaan wordt aan de basisbehoeften autonomie, betrokkenheid en competentie, zodat een leerling autonoom gemotiveerd kan raken om te werken met de weekplanning. Een deel van de leerlingen vindt dat er leuke taken toegevoegd moeten worden aan de weekplanning. Taken die leuk of interessant gevonden worden door een leerling, zullen de betrokkenheid vergroten. De mate van betrokkenheid voor bepaalde taken kan verschillen tussen leerlingen en betrokkenheid kan niet altijd bewerkstelligd worden. Wel kan er aangesloten worden op de autonomie van leerlingen door ze zelf te laten kiezen. Uit de resultaten van de interviews wordt geconcludeerd dat de leerlingen geen behoefte hebben om zelf een taak te kiezen nadat de taken van de weekplanning gemaakt zijn. Een deel van de leerlingen zou meer autonomie willen in het bedenken van een wekelijks leerdoel, maar er is ook een groot deel die dat niet wil of denkt dat het geen invloed heeft op hoe er gewerkt wordt met de weekplanning. Er kan geconcludeerd worden dat het leerlingen stimuleert om richting geboden te krijgen. Naast richting, hebben bepaalde leerlingen ook behoefte aan ruimte om zelf te kiezen.

Om de weekplanning zelfstandig in te kunnen vullen en na te kunnen leven, moeten leerlingen leren plannen. De meeste leerlingen voelen zich competent in het invullen en naleven van de planning. Ze hoeven geen hulp met plannen, omdat het ze vaak zelf wel lukt en ze kunnen om hulp vragen wanneer nodig. Leerlingen geven in het interview wel aan dat het invloed zou hebben als ze meer hulp krijgen met plannen en dat ze het plannen soms best wel lastig vinden. Uit het interview wordt geconcludeerd dat leerlingen niet denken dat het hen zou helpen als er vaker nabesproken wordt hoe het plannen is gegaan, maar ze geven aan dat het anderen wel zou kunnen helpen. Leerlingen behoeven een mate van ruggesteun, maar willen zelf aangeven wanneer het nodig is.

Concluderend is het antwoord op de hoofdvraag dat het leerlingen stimuleert wanneer er aangesloten wordt op de basisbehoeften, en ze behoeven hierbij richting en ruimte vanuit de leerkracht. Vele leerlingen voelen zich competent om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven. De leerkracht kan hierbij ruggesteun bieden. Meer hulp en vaker nabespreken hoe het plannen is gegaan zou invloed kunnen hebben op hoe er gewerkt wordt met de weekplanning.

5. Discussie en aanbevelingen

5.1 Discussie

De aanleiding voor het onderzoek is dat de leerlingen volgens directie en leerkrachten onzelfstandig en ongemotiveerd werken met de weekplanning. Een doel van werken met een weekplanning is dat leerlingen leren plannen. Leerlingen moeten hierbij ondersteund worden, omdat leerlingen metacognitieve vaardigheden niet uit zichzelf aanleren. Dat leerlingen onzelfstandig en ongemotiveerd werken met de weekplanning, kan erop duiden dat ze onvoldoende ondersteund worden in het leren plannen. Het kan ook inhouden dat er niet voldoende aangesloten wordt op de basisbehoeften van leerlingen, waardoor ze niet autonoom gemotiveerd raken om te werken met de weekplanning. In het onderzoek is onderzocht wat leerlingen stimuleert om de weekplanning zelfstandig in te vullen en na te leven. Een groot deel van de adviezen van leerlingen hebben meer betrekking op de inhoud van de weekplanning, dan het daadwerkelijk zelfstandig invullen en naleven van de weekplanning. Een mogelijke verklaring voor het gebrek aan motivatie kan dan gezocht worden in de taken op de weekplanning. Tijdens het bedenken van mogelijke aanpassingen aan de weekplanning hebben leerlingen vermoedelijk niet het bevorderen van zelfstandigheid als focus genomen, maar ze hebben meer bedacht wat hen leuk lijkt. De adviezen komen voornamelijk voort uit de intrinsieke motivatie. De betrokkenheid van leerlingen wordt aangesproken door te werken met de weekplanning, omdat ze het werken met de weekplanning leuk vinden en meerdere leerlingen dragen aan dat er niks veranderd hoeft te worden aan de planning. De verwachting dat de meeste leerlingen het werken met de weekplanning leuk vinden, komt overeen met de resultaten.

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat er in zekere mate voldaan wordt aan de basisbehoeften. Aan autonomie wordt onder andere voldaan doordat leerlingen het belang inzien van werken met de weekplanning. De verwachting dat leerlingen meer uitleg zouden willen krijgen over het belang en doel van werken met de weekplanning klopt niet. Het kan wel zo zijn dat leerlingen denken dat er een ander doel bereikt wordt door te werken met de weekplanning, dan het doel waarmee de weekplanning ingezet wordt. Aan de behoefte aan autonomie kan ook voldaan worden door leerlingen te laten kiezen. Het zou weinig invloed hebben als leerlingen zelf een keuzetaak of wekelijks leerdoel mogen kiezen, waardoor de verwachting dat leerlingen meer behoefte hebben aan autonomie niet blijkt te kloppen. Een mogelijke verklaring is dat de leerlingen het fijn vinden dat ze richting geboden krijgen. Uit de theorie blijkt dat het belangrijk is om richting te bieden, zodat leerlingen niet overladen worden door keuzes (Van Loon, 2013). Leerlingen zouden ook autonoom gemotiveerd kunnen zijn voor de taken waar ze wel uit mogen kiezen. Op de competentie van leerlingen wordt aangesloten door differentiatie aan te bieden. Die differentiatie staat niet op de weekplanning, maar dit gebeurt in de praktijk wel. Vanuit de theorie wordt aangeraden dat de weekplanning duidelijk is en dat leerlingen op de planning kunnen zien voor welke taken ze instructie moeten afwachten. In het verlengde hiervan kan gesteld worden dat het gewenst is om differentiatie in taken ook op de weekplanning te zetten, zodat leerlingen dat in hun planning mee kunnen nemen.

Leerlingen voelen zich competent in het zelfstandig invullen en naleven van de weekplanning. Dit wil niet zeggen dat ze in de praktijk daadwerkelijk competent zijn in plannen. Leerlingen gebruiken verschillende strategieën tijdens het plannen, welke mogelijk niet allemaal even effectief zijn. Een geïnterviewde leerling kruist blindelings twee taken aan en maakt de eerste taak die aangekruist wordt als eerste. Deze strategie doet geen beroep op het leren plannen. Het is belangrijk dat leerlingen zich bewust worden van welke strategieën er zijn en welke goed werken. Enkele leerlingen vinden het invullen van de weekplanning soms lastig. Weinig leerlingen geven aan dat ze hulp krijgen met plannen. Het kan zijn dat leerlingen geen hulp krijgen, omdat ze het volgens hen niet nodig hebben. Dit zou overeenkomen met het gevoel van competentie die ze ervaren op het gebied van plannen. Uit de theorie blijkt dat metacognitieve vaardigheden zoals plannen niet automatisch versterkt worden, en daarom zijn expliciete instructie en consequent modelleren cruciaal om leerlingen te leren plannen (Zimmerman, 2013). In de praktijk zou het invloed hebben als leerlingen meer hulp krijgen met plannen. Voor een geïnterviewde leerling zou hulp inhouden dat de leerkracht twee opdrachten kiest die gemaakt moeten worden op een dag. Dit duidt op een gebrek in planvaardigheid, waar de leerling mee geholpen dient te worden.

Uit de theorie blijkt dat het structureel evalueren van plannen belangrijk is om te leren plannen. Een structurele evaluatie met betrekking tot plannen en het wekelijks leerdoel vindt niet plaats. Dit komt overeen met de verwachting dat er weinig geëvalueerd wordt. Wanneer er wel geëvalueerd wordt, bestaat dit volgens een leerling uit de leerkracht die de weekplanning controleert. De evaluatie zou verder moeten reiken dan het controleren van het invullen en naleven van de weekplanning. Vanuit de theorie wordt aangeraden om leerlingen te laten nadenken over welke vaardigheden ze hebben gebruikt en wat ze de volgende keer beter kunnen doen (Zimmerman, 2013). De verwachting was dat leerlingen graag meer feedback zouden willen krijgen op het gebied van werken met de weekplanning, maar dit blijkt niet uit de resultaten. Leerlingen denken niet dat het hen zal helpen als er vaker nabesproken wordt hoe het plannen is gegaan, maar ze geven aan dat het anderen wel zou kunnen helpen. Vanuit de theorie wordt nog geadviseerd om de weekplanning te voorzien van ruimte om te evalueren, door leerling en leerkracht (Wij-leren, 2019). Hierbij kan ook gedacht worden aan een vorm van evalueren waarbij leerlingen door middel van drie smileys (verdrietig, neutraal, blij) aan kunnen geven hoe het maken van de taken is gegaan.

Bruikbaarheid en impact. De bruikbaarheid van dit onderzoek is hoog. De resultaten van dit onderzoek worden gepresenteerd aan de directie en teamleden van de basisschool. In de presentatie wordt aangegeven wat belangrijk is tijdens het werken met de weekplanning en hoe het werken met de weekplanning vormgegeven wordt in groep 6. Mogelijk zit er een discrepantie tussen hoe leerkrachten van de andere bovenbouwgroepen het werken met de weekplanning vormgeven. Zij kunnen zich laten inspireren door de literatuur en resultaten van het onderzoek voor eventuele aanpassingen in de weekplanning. Ook zouden ze gestimuleerd kunnen worden om zelf een vragenlijst en/of interview af te nemen met betrekking tot het werken met de weekplanning in eigen klas. De impact van dit onderzoek zou groot kunnen zijn, wanneer leerkrachten en de directie vervolg geven aan dit onderzoek door kennis te verwerven in eigen handelen of door aanpassingen door te voeren. Er zijn echter ook knelpunten met betrekking tot dit onderzoek, die reden geven om rekening te houden met beperkingen van de resultaten.

Validiteit en betrouwbaarheid. Vele factoren zijn van invloed geweest op het onderzoek, waardoor er te twisten valt over de betrouwbaarheid en validiteit. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van de Coronacrisis. De meetinstrumenten zijn ingezet tijdens de lockdown, en het effect van thuisonderwijs en de gevoelens van leerlingen kunnen ervoor gezorgd hebben dat leerlingen zich negatiever of juist positiever uitgesproken hebben dan ze “normaal” zouden doen. Het invullen van de vragenlijst in de thuissituatie heeft voor oncontroleerbare factoren gezorgd, zoals de sfeer thuis, de omgeving van de leerling en fouten in de interpretatie. Dit effect van verkeerde interpretatie is naar voren gekomen na de eerste afname van de vragenlijst en de interviews. Doordat leerlingen thuisonderwijs krijgen, werken ze met een weekplanning waar alle opdrachten op staan die gemaakt moeten worden. Deze planning verschilt echter aanzienlijk van de weekplanning ‘zelfstandig werken’ die gebruikt wordt op school, waarbij de leerlingen hun taken inplannen. Na de afname is geconcludeerd dat meerdere leerlingen de verkeerde weekplanning in gedachten hadden tijdens het invullen van de vragenlijst en het voeren van de interviews. Die data bleek niet valide te zijn met betrekking tot dit onderzoek en daarom zijn de vragenlijst en interviews opnieuw afgenomen. Door de weekplanning aan de leerlingen te laten zien op de webcam en het toevoegen van een foto van de weekplanning in de vragenlijst, is eventuele verwarring over de “juiste” weekplanning tijdens de tweede afname weggenomen.

Een beperking van het onderzoek is dat leerlingen terug moeten denken aan toen er op school gewerkt werd met de weekplanning. Bij afname van de vragenlijst is dat al weken geleden en er kan mogelijk interferentie optreden met hoe er nu gewerkt wordt met de weekplanning. De betrouwbaarheid van het onderzoek is mogelijk beïnvloed doordat leerlingen de vragenlijst een tweede keer in hebben moeten vullen. Leerlingen zijn bij een tweede afname mogelijk minder gemotiveerd om de vragenlijst in te vullen of ze lezen de vragen minder goed. In vergelijking hebben minder leerlingen de tweede afname ingevuld in vergelijking met de eerste afname, namelijk 33 in plaats van 42 leerlingen. Op het interview heeft de tweede afname waarschijnlijk weinig invloed gehad, doordat leerlingen zelf aan hebben kunnen geven wie gemotiveerd was om geïnterviewd te worden en de betrokkenheid kon geobserveerd worden tijdens het interview. Er moet wel rekening gehouden worden met het feit dat er maar een klein deel van de leerlingen geïnterviewd is.

5.2 Aanbevelingen

Leerkrachten en de directie willen dat leerlingen zelfstandig en gemotiveerd werken met de weekplanning. Uit het onderzoek blijkt dat leerlingen zich competent voelen in het zelfstandig invullen en naleven van de planning. De resultaten duiden er op dat de meeste leerlingen autonoom gemotiveerd zijn om te werken met de weekplanning. Dat leerkrachten aangeven dat leerlingen niet voldoende zelfstandig werken met de weekplanning, zou kunnen komen doordat de leerkracht overschat hoeveel leerlingen al zelfstandig kunnen. Om leerlingen zelfstandig te laten werken is het van belang om ze te leren plannen. In de praktijk is het aan te bevelen dat leerkrachten de leerlingen meer hulp bieden op het gebied van plannen. De leerlingen voelen zich competent, maar dit wil niet zeggen dat het in de praktijk ook zo is. Uit het onderzoek blijkt dat er niet structureel geëvalueerd wordt op het werken met de weekplanning, terwijl dit volgens de theorie wel belangrijk is. In de praktijk wordt aanbevolen om vaker te evalueren hoe het plannen is gegaan. Het zou interessant en leerzaam zijn om leerlingen klassikaal te laten vertellen welke strategieën ze gebruiken voor het invullen en naleven van de weekplanning. Aangeraden wordt ook om de leerlingen vaker in tweetallen te laten evalueren. Door tweetallen af te wisselen komen ze achter verschillende strategieën van andere leerlingen en mogelijk kunnen ze elkaar hierdoor helpen. Bovendien wordt aangeraden meer aandacht te besteden aan de wekelijkse leerdoelen, door hier structureel op te evalueren. De wekelijkse leerdoelen hebben vaak betrekking op leren plannen en het is daarom waardevol om daar aandacht aan te besteden. Om het evalueren zichtbaar te maken kan de weekplanning voorzien worden van ruimte om te evalueren. Ook kan er gedacht worden aan het invoegen van drie smileys (verdrietig, neutraal, blij) waarmee leerlingen aan kunnen geven hoe het werken met de weekplanning of het maken van de taken is gegaan. Een andere aanbeveling is dat leerkrachten regelmatig met de leerlingen bespreken wat het doel is van werken met de weekplanning, zodat ze hetzelfde doel voor ogen hebben.

Voor vervolgonderzoek kan het waardevol zijn om de vragenlijst en het interview af te nemen bij leerlingen van andere groepen naast groep 6. Dit geeft een representatiever beeld van de leerlingen die werken met de weekplanning. Het is aan te raden om meetinstrumenten af te nemen wanneer leerlingen naar school gaan en er dus geen lockdown is. Dit zorgt voor een meer controleerbare omgeving. Ook is er dan geen verwarring mogelijk over naar welke weekplanning gerefereerd wordt. Een aanbeveling is om de huidige meetinstrumenten aan te passen. Vragen zouden toegevoegd kunnen worden die betrekking hebben op strategieën die gebruikt worden tijdens het invullen en naleven van de weekplanning. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de competentie van leerlingen op het gebied van plannen in de praktijk.

Ondanks de specifieke onderzoeksgroep en de genoemde knelpunten in de discussie, zijn de resultaten van dit onderzoek bruikbaar voor de praktijk. Het zou waardevol zijn als er een nieuwe werkgroep zelfstandig werken gevormd wordt op de basisschool. De werkgroep krijgt dan middels dit onderzoek inzicht in hoe leerlingen van groep 6 werken met de weekplanning en welke aanpassingen zij aandragen, waardoor zij gestimuleerd raken om te werken met de weekplanning. Aanbevolen wordt om deze resultaten mee te nemen in eventuele aanpassingen van de weekplanning. De adviezen op het gebied van inhoud zijn wel lastig vorm te geven voor een hele groep, aangezien leerlingen verschillend denken over wat leuke taken zijn. In tegenstelling tot wat verwacht werd gegeven de aanleiding van het onderzoek, wordt uit het onderzoek geconcludeerd dat de leerlingen van groep 6 gemotiveerd en zelfstandig werken met de weekplanning.

6. Literatuurlijst

- Alkema, E., Kuipers, J., Lindhout, C. & Tjerkstra, W. (2015). *Meer dan onderwijs: Theorie en praktijk van het onderwijs in de basisschool*. Assen: Koninklijke van Gorcum
- Allecijfers.nl (z.d.). Informatie wijk Kloosterveen. Geraadpleegd van <https://allecijfers.nl/wijk/wijk-08-kloosterveen-assen/#:~:text=Het%20aantal%20inwoners%20in%20Wijk,januari%20in%20het%20bevolkin%20register%20vastgelegd>.
- Argyris, C. & Schön, D. (1974). *Theory in practice: Increasing professional effectiveness*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry: An International Journey for the Advancement of Psychological Theory*, 11 (4), 227-268. doi:10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dekkers, H., & Meijnen, W. (2003). Onderwijs in de maatschappelijke context. In Verloop, N., & Lowyck, J. (Red), *Onderwijskunde: een kennisbasis voor professionals*, 15-61. Groningen: Wolters-Noordhoff
- Förrer, M., Schouten, E., & Van Teeseling, M. (2017). *Klassenmanagement in de basisschool: Fundament voor effectief onderwijs*. Amersfoort: CPS.
- Kindcentrum het Sterrenschip (2020). Geraadpleegd van <https://kindcentrum-hetsterrenschip.nl/>
- Percival, A. (1996). Invited reaction: An adult educator responds. *Human Resource Development Quarterly*, 7, 131-139.
- Röhner, R. & Wenke, H. (2002). *Dalton-onderwijs: een blijvende inspiratie*. Nieuwegein: Arko
- Schalkers, K. (z.d.). *Leren? Dat kan ik zelf! Maar wil je even helpen?* Geraadpleegd van <https://onderwijsdatabank.s3.amazonaws.com/downloads/Regie-nemen-voor-je-eigen-leerproces.pdf>
- Smids, D. (2018). *Zelfsturing in de klas* (1ste editie). Nieuwezijds.
- Stubbé, H.E., & Theunissen, N.C.M. (2008). Self-directed adult-learning in a ubiquitous learning environment: a meta-review. Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/228667440_Selfdirected_adult_learning_in_a_ubiquitous_learning_environment_A_metareview?ev=pub_srch_pub
- Teune, P., Ros, A. & Knol, M. (2008). *Stimuleren van leren*. Utrecht/Zutphen: Thieme Meulenhoff.
- TNO (2012). *Memo meting zelfsturend leren en Richting, Ruimte en Ruggesteun*. Verslag van de resultaten van de meting van zelfsturend leren competenties en Richting, Ruimte en Ruggesteun op tien vernieuwende basisscholen.
- Van den Brand, A. (2010). *Gesprekcommunicatie: Handboek voor leerkrachten in het primair onderwijs*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Van den Broeck, A., Vansteenkiste, M., De Witte, H., Lens, W. & Andriessen, M. (2009). De Zelf-determinatie Theorie: kwalitatief goed motiveren op de werkvloer. *Gedrag en organisatie*, 22 (4), p. 323.
- Van der Donk, C. & Van Lanen, B. (2019). *Praktijkonderzoek in de school*. Uitgeverij Coutinho.
- Van Loon, A. (2013). *Motivated learning: Balancing between Autonomy and Structure*. Open University, The Netherlands.
- Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E., & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17, 18-25.
- Wenke, H. & Röhner, R. (2003). *Leve de school: Dalton-onderwijs in de praktijk*. Nieuwegein: Arko
- Wij-leren.nl (2019, 19 december). *Versterkt het werken met een weektaak de metacognitieve vaardigheden van leerlingen in het basisonderwijs?* Geraadpleegd van <https://wij-leren.nl/weektaak-werken-versterken-metacotnitive-vaardigheden-bo.php>
- Zimmerman, B. J. (2013). From Cognitive Modeling to Self-Regulation: A Social Cognitive Career Path. *Educational Psychologist*, 48(3), 135–147.